

МИ КАМЕНЯРІ

ПОРАДНИК

для

СОЮЗІВ УКР. ПОСТУПОВОЇ МОЛОДІ

ІМ. М. ДРАГОМАНОВА

„КАМЕНЯРІ“

НАПИСАВ

І. ВАСИЛЕВИЧ

ЦІНА 40 СОТ.

Л Ї В І В 1 9 3 2.

НАКЛАДОМ Д-РА К. КОБЕРСЬКОГО

Що є в книжці?

Хто це „Каменярі“ (Ідеологія)	Стор. 3
-------------------------------	---------

Організаційні справи.

Як закладати Союзи?	13
Коли починає існувати товариство	15
Загальні Збори	15
Чи про збори членів товариства треба повідомляти владу?	16
Повідомлення про вибір членів Ради	17
Рада Союзу мусить бути діяльна	18
Приєднування нових членів	19
Молоді Каменярі.	19
Фонди Союзу	20
Держимо лад і порядок.	21
Менше слів — більше праці	22

Культурно-освітня діяльність.

Ми хочемо стати інтелігентними	24
Геть неграмотність!	25
Праця для самоосвіти	26
Концерти і святочні академії.	28
Аматорські вистави і фестини.	28
Товариські забави	30
Іспити Каменярів.	31

Руханково-спортова діяльність.

Значіння руханки і спорту	32
Наші перші завдання	35
Важніші руханково-спортові справи та гри.	37
Що повинен тямити спортсмен	39
Засади поступового Українця і Українки	39
З руханково-спортової літератури	41

06 10

24.493

Львівська
АН. УРСР

МИ КАМЕНЯРІ

ПОРАДНИК

для

СОЮЗІВ УКР. ПОСТУПОВОЇ МОЛОДІ

ІМ. М. ДРАГОМАНОВА

„КАМЕНЯРІ“

НАПИСАВ

І. ВАСИЛЕВИЧ

ЦІНА 40 СОТ.

Л Ь В І В 1 9 3 2.

НАКЛАДОМ ДРА К. КОБЕРСЬКОГО

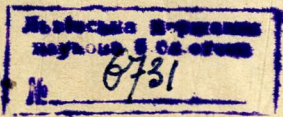
Слово до Читачів.

Одним з дуже цінних громадських проявів останніх часів — це поява на наших землях нової руханково-спортової організації — Союзу Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова „Каменярі“.

Поступлено значно вперед, коли за прикладом других культурних народів руханка і спорт промощують собі дорогу до найдальших закутин нашого краю, до села і міста.

На жаль дотепер не має молодь відповідного підручника для плянового ведення праці в руханково-спортових товариствах. Тому і рішили ми випустити у світ цю книжочку в переконанні, що стане вона корисним порадиником для Місцевих і Повітових Союзів Каменярів.

Автор і видавець.

Братаймося, єднаймося в товариство чесне!

Здорова людина є суспільною істотою, що не любить самоти, а шукає товариства других людей. Без людського товариства тяжко й прикро жити людині.

Людського товариства не люблять хіба виродки.

В товаристві, в гурті людина знаходить розраду, бавиться, вчиться і набирає життєвого досвіду. Люде творять різні організації на те, щоби не тільки забавлятися, але щоби впорядкованим способом боронити своїх спільних інтересів: народніх, соціальних, культурних чи господарських, або професійних.

Особливо молодь любить товариство. У всіх культурних народів молодь має свої окремі організації, в яких не тільки набирає відомостей з різних галузей науки і вчиться жити в людському товаристві, але в своєму гурті знаходить розраду й забаву через живу участь у різних товариських грах, в спорті й руханці.

Оце й у нас заснувалося для молоді окреме товариство під назвою: **Союз Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова „Каменярі“**.

У цій книжочці хочемо сказати коротко про цей Союз і про те, що мають робити його члени, аби спільно, товариством, виховувати здорового духа і здорове тіло у молоді.

Хто ми є? Як вже сказано, наше Товариство зветься: Союз Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова „Каменярі“. В самій назві цього товариства міститься коротка відповідь на питання, хто ми є. Але постаємося пояснити це ширше.

1. Ми є Союз. Наше товариство називається „союз“. Ця назва вказує на те, що ми єднаємося добровільно в нашій організації, без ніякого примусу. Дальше це означає, що кожний член нашого товариства мусить бути для всіх членів союзником, то є товаришем, приятелем, другом і помічником. Між нами мусить бути товариська єдність, товариська поміч і товариський пошанівок.

Тому серед нас не може бути місця для тих, що люблять галабурди або люблять других очернювати, обмовляти, злосливо шкодити і т. д.

Ми всі союзники, то значить рівні товариші без огляду на вік і скінчену школу. Для порядку в нашім товаристві ми маємо наш статут, котрий кожний член зобов'язався добровільно виконувати, вступаючи до Союзу. На підставі того статуту ми вибираємо собі старшину — голову і інших членів ради. Вони мають дбати, щоби в товаристві був лад і відповідна праця. Але ми їх вибираємо не тому, що вони багатші чи з ліпшої родини, а тому, що ми їх уважаємо за спосібних давати лад у товаристві. І ми їх слухаємо в товаристві, по статуту, бо ми їх самі собі вибрали.

2. Ми є Українці. Наш Союз у самій своїй назві каже, що в нас гуртуються Українці. В § 7. говорить про ту справу статут докладно: „звичайним членом Союзу може бути кожна особа української народности без ріжниць пола і релігії“...

Українцем є кожна особа, чи то чоловік чи жінка, чи хлопець чи дівчина, що говорить українською мовою і почуває себе до спільности з цілим українським народом.

Статут говорить виразно, що членом Союзу може бути кожний Українець чи Українка „без ріжниць релігії“ — то значить, що нашим товаришем

може бути і греко-католик, і православний, і євангелик і римо-католик чи будь якої іншої віри, аби лише був добрим Українцем. Бо народність, національність є що іншого як релігія. От Німці є римо-католики, євангелики, і такі що до жадної віри не належать (безконфесійні), Поляки є римо-католики, євангелики, маріявіти і народного костела; Українці є православні, греко-католики, римо-католики, євангелики і т. д. Отже до нас можуть належати Українці всякої віри.

Тому, що членами нашого Союзу можуть бути тільки особи української нації, то тим самим ми є Союзом національним.

Наш Союз не може займатися релігійною справою, бо тоді він мусівби заявити себе за якоюсь одною вірою, а виступити проти всіх інших вір. Якби наш Союз наприклад заявив, що він стоїть за греко-католицькою вірою, то тоді тим самим відпихавби від себе Українців православних, римо-католиків, євангеликів і т. д. Якби знову заявив себе православним — то відпихувби решту і т. п.

Тому ми єднаємо в нашій організації молодь на засаді національній, а не релігійній.

Ми уважаємо справу релігії приватною справою кожного члена і до його релігійних справ не мішаємося. Кожний член має свободу віри і думки.

Щоби не мішати нашої організації до релігійних справ і спорів, то ні Союз цілий ані його окремі філії не беруть участі, як організація, в релігійних обрядах чи обходах. Свою релігійну службу може сповняти кожний член приватно, як хоче, залежно від його власної волі і переконання.

3. Ми поступовці. В назві нашого Союзу є сказано, що в ньому єднуються поступові люди. Щож таке поступ? Про поступ говоримо тоді,

коли люде від нищих форм і способів життя добиваються до вищого рівня життя, до удосконалення людини, до її вищого морального, розумового і матеріяльного розвитку.

Отже є поступ, коли ми проганяємо темноту а ширимо освіту, коли, замість жити кожний одинцем, люде привчаються до організації і співництва, коли люде дбають не лише про свою особу але і про других своїх співгромадян. Є поступ, коли люде вчаться розумніше господарити, коли пізнають тайни природи і вчаться використовувати її сили (машини, фабрики). Є поступ, коли бідному і старцеві дістається поміч, опіка і він не мусить пропадати. Є поступ, коли замість влади шляхти, капіталістів, монархів приходить влада вибраних представників народу. Є поступ, коли угнетені національності приходять до належних їм прав, коли усувають утиск одної людини через другу, а досягають свободи і рівність всіх людей.

Є поступ, коли йде змагання за такий суспільний лад, в якому добробут людини має опиратися на її власній праці, а не на визиску праці бідних людей, — коли люде добиваються заведення товариського, соціялістичного ладу.

Люде, що є за поступом людського життя — це поступовці.

Люде, які хотілиб повернути людське життя назад до старих форм, до неволі, до визиску, нерівності — це назадники (реакціонери).

4. Ми — молоді. Наш Союз є організацією молоді. Його завданням є дбати про плекання здорового духа й тіла української молоді.

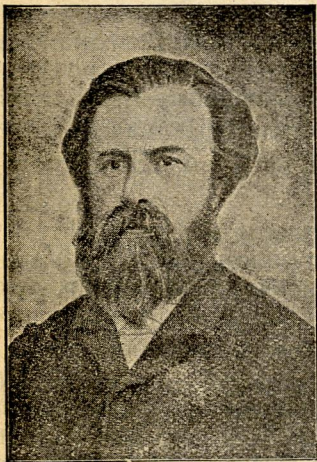
До нас можуть належати хлопці і дівчата від найменших літ, бо щодо віку нема в статуті ніякого обмеження.

(На жаль, на Волині, Поліссі і Підляшші іст-

нуючий закон забороняє належати до організації молоді до 21 року життя).

Але статут наш каже, що членом Союзу може бути „кожна особа української народности“. Це значить, що до Союзу можуть належати також старші особи, котрі можуть спільно з молоддю працювати та дбати про її виховання. Наша організація є Союзом молоді щодо мети, то є, що Союз передовсім дбає про молодь та в першу чергу її гуртує у себе.

Старші особи, що вступають до цього Союзу, мають за завдання своїм знанням і досвідом, матеріальною і моральною поміччю допомогти молоді розвинути і поширити діяльність організації та причинитися до виховання молодого доросту на здорових і чесних — Українців.

Михайло Драгоманів

5. Наш Союз називається іменем великого учителя українського працюючого народу — Михайла Драгоманова.

Тому треба нам знати про його життя та працю для українського народу.

Михайло Драгоманів (уродився 6. вересня 1841 р., пом. 20 червня 1895 р.) це той великий україн-

ський учений і суспільний діяч, що по смерті Тараса Шевченка даліше розвивав його ідеї (думки) про

право українського працюючого народу. Михайло Драгоманів жертвував цій справі все своє життя. Він був змушений царською російською владою покинути рідну Україну, до якої вже не довелося йому вернути. 20 літ перебував на чужині, у Швейцарії і Болгарії, де й помер.

Перебуваючи на еміграції, він будив до життя і праці для України також Галичан і закарпатських Українців. Його учениками є Іван Франко і Михайло Павлик. Особливу заслугу перед народом має він в тім, що дав початок до пробудження українського селянства до політичного і національного життя через заснування першої у нас політичної організації — української соціалістичної радикальної партії (1890 року).

Називаючи наш Союз іменем Мих. Драгоманова, ми віддаємо тим способом честь найбільшому по Шевченкові синові України і найяснішому її розумові.

Ось основні думки Михайла Драгоманова:

— „Кожна нація мусить бути сама собі господарем дома“.

— Сила кожної нації полягає в її трудовім народі, а тому є цілком зрозумілим, що воля України мусить бути ділом селянських і робітничих рук, бо працюючому народові ніхто не допоможе, окрім його самого.

Драгоманів був вільнодумець і демократ. Це значить, що він стояв за вільну думку, вільну критику і за рівність всіх людей перед правом. Стояв за те, щоби перед простим народом не скривати здобутків нової науки, хочби вони противилися тому, що вчать представники духовенства чи шляхти, щоби була взагалі свобода віри, слова і науки. Говорив, що поневолення народу починається від застрашення його ума. Як демократ він казав добиватися виборно-

сти всеї влади на Україні рівними голосами; різко виступав проти московського панування на Україні, а його програма з 1880 (перша українська політична програма) вимагала повної самостійности України. Він закликав українських людей до енергичного гуртування у всякого рода добровільних спілках і товариствах; тим самим він приготував у нас ґрунт для масових організацій, для Просвіт і кооператив, які тепер буйно розвиваються і творять нову силу українського народу.

Драгоманів був в економічно - соціальних справах соціяліст, своєрідного українського народницького напрямку*). Соціялізм має нині різні розгалуження. Драгоманів розумів під соціялізмом такий лад, де не буде визиску людини, людиною, де буде можлива рівність і свобода, де не буде надмірного державного утиску, за те буде творче і рухливе демократичне громадянство. Його народницький напрямок виявлявся в тім, що він казав організувати не лиш робітників, як це робили соціялісти на Заході, але все трудове населення, отже у нас передовсім селянство.

Спільними силами всі люде праці мають будувати нове життя, організуватися, освічуватися правдивою новітною наукою. Спільна організація і праця поборе визиск і лихварство, поборе капіталістичну систему, а замість неї поставить громадську, спільницьку і народню господарку, що буде під контролею самого народу. Вся земля мусить перейти в руки тих, що на ній працюють, а фабрики треба організувати на засадах громадськості, кооперативно,

*) Кажемо, що Драгоманів був українським народником, бо і серед Москалів був народницький рух, але цілком відмінний від драгоманівського. Нині і на Заході соціялісти приходять помалу до таких думок, які заступав Драгоманів.

зглядно силами самих робітників, щоби капіталіст не визискував праці робітників.

Золоті слова Драгоманова:

„Неправда — не просвіта“!

„До чистої справи треба чистих рук!“

„Ми мусимо давати одсіч усякому, хто дума порядкувати на нашій землі на шкоду нашому мужицтву“...

„Кожний чоловік, вийшовший з України, кожна копійка, витрачена не на українську справу, кожне слово, сказане не по українському — це видаток, з української мужицької скарбниці, видаток, котрий не звернеться в неї ні звідки“.

„Головне діло — поступ людини й громади, поступ політичний, соціяльний і культурний; національність це ґрунт, форма і спосіб здійснення поступу“.

(Хто хоче bliще познайомитися з думками М. Драгоманова і соціалізмом взагалі, нехай прочитає книжку: „Українське народництво по обох боках Збруча“, написав К. Кoberський, а також календар „Громада“ за 1925 рік).

Дехто може сказати, що це недобре, що члени нашого Союзу признаються щиро й отверто до соціялістичного світогляду, мовляв, от хайби було собі товариство молоді без ніякого світогляду та ще й соціялістичного, бо тоді моглаби належати вся молодь до такого товариства. На це ми відповідаємо: не тільки організація, але й кожна окрема особа мусить мати якусь вищу ціль, якийсь ідеал, який присвічує у праці людини. Бо „без ідеалу, без віри в будучність ніяка праця неможлива“ — вчить нас М. Драгоманів. Товариство без ідеалу робилоб тільки музики та галабурди і мусілоб по якомусь часі розпастися.

Тому власне наш Союз, обрав собі за свого духового провідника Михайла Драгоманова, щоби

основний світогляд та ідеал того великого діяча присвічував кожному в його думках.

От клерикали (це є ті, що хочуть, щоби також всіми світськими справами кермувало духовенство) закладають також свої різні організації і ніхто від них не вимагає, щоби вони відреклися, або ховалися зі своїм світоглядом.

Члени Союзу приймають національний, культурний і соціальний світогляд М. Драгоманова, котрий вимагає демократичної (народоправної) волі, тому серед нас не може бути місця для таких назадняків, котрі (як приміром комуністи або фашисти, що зовуть себе „націоналістами“) — поборюють демократичну думку.

При тому вважаємо за конечне підчеркнути, що ми поручаємо молоді тільки загальний соціалістичний світогляд (ідеологію), то є, що виховання молоді повинно йти в тому дусі. Позатим наш Союз є організацією зовсім не політичною і непартійною, отже ніякої політичної роботи не веде і вести не може, бо це було б противне законові про товариства.

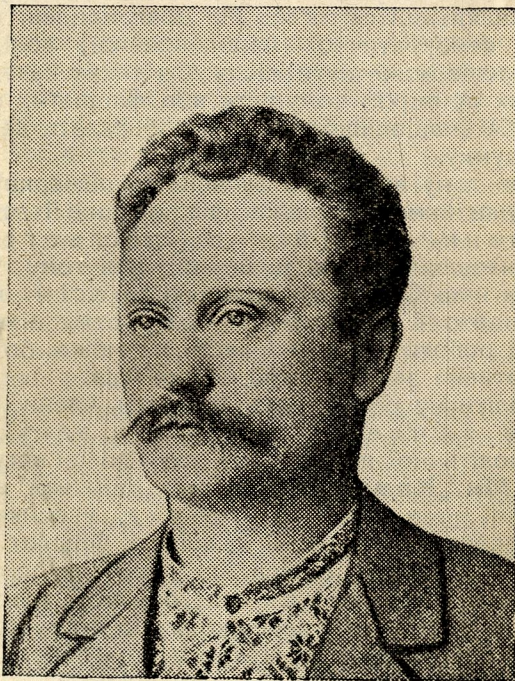
Політичну роботу можуть вести члени Союзу, але не як члени цієї організації, а як члени політичної партії, коли вони до неї вступають.

6. Ми „Каменярі“. Назва „Каменярі“ є взята зі славної поеми Івана Франка, ученика Мих. Драгоманова. В тій poemі називає І. Франко „Каменярами“ тих ідейних борців, що з любови до народу жертвували своє життя і своє особисте щастя на те, щоби усунути всі перешкоди до поступу і промостити новий шлях до кращого й щасливого життя майбутніх поколінь.

На шляху до розвою людства стоять великі перешкоди у виді височенних гранітних скал. Одначе борці-Каменярі не страхаються тих перешкод; вони своїми молотами зі завзяттям лупають граніт із тру-

дом посуваються вперед. Про тих каменярів поступу Франко так каже:

„І всі ми вірили, що своїми руками
Розібємо скалу, роздробимо граніт,
Що кровю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ.“

Іван Франко.

Отож принята нами назва „Каменярі“ дає напрям цілій нашій організації виховувати всіх наших

членів на чесних, ідейних українських громадян та міцних і завзятих працівників.

Організаційні справи.

Як закладати Союзи?

Союз Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова „Каменярі“ може творити в краю свої філії, а це: Повітові Союзи і Місцеві Союзи Каменярів. Для заснування Повітового Союзу Каменярів треба найменше 15 членів, а для заложення Місцевого Союзу треба найменше 10 членів. Місцеві Союзи можна закладати в кожній громаді (в селі, чи в місті), а Повітові Союзи лише один на повіт.

Хто хоче заснувати в своїй місцевості Союз Каменярів, повинен звернутися в тій справі до Повітового Союзу Каменярів у своїм повіті, а як ще його нема, то до Головної Ради Союзу Каменярів у Львові, вул. Гродзіцких 2/II, і зажадати 5 статутів, які разом коштують 50 сотиків. Крім того пересилка звичайним друком коштує 20 сотиків, або порученням 1 зол.

Головна Рада (або Повітовий Союз) вишле зі статутами також друк подання о заснування товариства. (Пересилка коштує 35 сот., або 1 зол. порученням листом). Всі ці кошти треба покрити згори, або зараз по одержанню посилки.

Це подання треба відповідно виповнити, а також і статuti на окладинці. Опісля власноручно підписуються по черзі (все в тім самім порядку) члени-основателі на поданні (в середині) і на всіх 5-ох примірниках статутів, подаючи виразно свої імена і прізвища та місце замешкання. (Підписи на статутах зачинаються зараз під датою, а кінчаться на слідуєчій вільній сторінці. На місці „В., дня. . .“, треба написати назву місця осідку організації а також

день, місяць і рік, в якому члени підписали статuti і подання).

При засновуванні Повітового Союзу треба мати на поданні і статутах найменше по 15 підписів, а для Місцевих Союзів по 10.

Перед висилкою подання і статутів до воєвідства треба на поданні наліпити стемплі в такій ціні: 3 зол. від подання і від кожного залучника по 50 сотиків.

Приміром при залученні 5 статутів треба стемплів на: $3 \cdot 00 + 5 \times 0 \cdot 50 = 5 \cdot 50$ зол. (за них треба заплатити тепер $5 \cdot 50 + 0 \cdot 55 = 6 \cdot 05$ зол.).

Крім підписів членів-основателів мусить подання підписати Головна Рада Каменярів у Львові, або Рада Повітового Союзу, якщо в її повіті закладається Місцевий Союз.

Готове подання і статuti можна подати до воєвідства особисто, або вислати поштою порученим листом.

При особистім вношенні треба наперед виготовити собі посвідку (рубрум) і наліпити на ній стемпель за 50 сот. На тій посвідці протоколянт воєвідства бє печатку зі зазначенням дати внесення подання. Цю посвідку (рубрум), чи рецепт треба добре заховати, бо це є урядовий документ про внесення подання.

На Волині, Поліссі і Підляшші в справі організації товариств існують інші закони, як в Галичині. Ріжничі ось такі: На тих землях не можуть належати до товариств, ані їх засновувати неповнолітні (що не мають скінчених 21 року життя), а також учні нищих і середних шкіл. (В Галичині можуть належати до організації навіть діти).

При закладанні товариства треба до прохання до воєвідства долучити: 1) два підписані через членів-основателів статuti (не 5, як в Галичині), 2) так зв. реєнтальну посвідку правної здібності членів-осно-

вателів та їх власноручних (автентичних) підписів, potwierdжену нотаріальним урядом і 3) гроші (5 зол.) на оголошення про повстання товариства.

Все це треба зложити за посвідкою в старостві, яке пересилає всі ці документи до воєвідства.*)

Коли починає існувати товариство?

Якщо впродовж 28 днів в Галичині, а на Волині, Поліссі і Підляшші впродовж трьох тижнів (21 днів) від дня внесення прохання о заснування товариства члени-основателі не одержали відмовної відповіді (або ніякої), то по упливі того часу товариство може розпочати свою діяльність.

Загальні Збори. Діяльність товариства розпочинається від того, що члени-основателі скликають Загальні Установчі Збори Союзу. Перед тими зборами три перші члени, що підписали статут (згідно з § 47 статуту), приймають нових членів зпоміж тих хлопців і дівчат таї старших громадян в даній місцевості, що моглиби і хотіли бути членами товариства. Цих нових членів вписується на окрему лісту та коло кожного зголошеного члена зазначається ту суму, яку зложив він на рахунок членської вкладки.

*) Траплялися випадки, що при складанні прохання в старостві на Волині в справі заснування товариства ставлено домагання до основателів, щоби перше вистаралися о дозвіл від староства на відбуття основуючих зборів, на яких члени-основателі підписують статuti. Таке жадання є безпідставне, бо для підписання статутів і прохання до воєвідства зовсім не потрібно окремих зборів тому, що кожний член-основатель може ті статuti і прохання підписувати по черзі у себе вдома. Зрештою це можуть зробити члени основателі в нотаріальнім уряді, що potwierджує власноручність підписів.

В разі потреби можна до староства внести подання з прилогами порученням письмом. В тому випадку треба залучити до подання почтову посвідку про посылку на адресу староства 5 зол. на урядове оголошення про заснування товариства.

В перших Загальних Зборах мають право брати участь всі члени, що підписали статуту, та новоприяті члени.

Порядок нарад перших Загальних Зборів міг би бути приміром такий: 1) Отворення Зборів; 2) Відчитання і пояснення статуту; 3) Вибір Ради і Ревізійної Комісії Союзу; 4) Плян праці; і 5) Вільні внески.

Порядок нарад вже слідуючих Звичайних Загальних Зборів, що відбуваються раз що року (найкраще в січні), чи Надзвичайних Загальних Зборів (що відбуваються в міру потреби), можнаби установити приміром такий: 1) Отворення Зборів; 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів; 3) Звіт з діяльності Союзу (в тім Ради і Ревізійної Комісії); 4) Дискусія над звітами; 5) Звільнення з обов'язків уступаючої Ради і Ревізійної Комісії; 6) Вибір нової Ради і Ревізійної Комісії; 7) Вільні внесення. Очевидно, як би була ще якась важна справа, то й її треба поставити на порядок нарад.

Установчі Збори отвирає оден з членів-основателів. Пропонує присутнім вибрати предсідника Зборів і писаря. Опісля ведення нарад перебирає вибраний предсідник, а писар веде протокол.

Звичайні чи надзвичайні Загальні Збори отвирає і веде голова, або його заступник.

Чи про збори членів товариства треба повідомляти владу?

В Галичині не треба. Натомість на Волині, Поліссі і Підляшші статутів товариства мусять найпізніше на три дні перед зборами своїх членів повідомити про це староство. В повідомленні, підписанім головою (або заступником) і одним членом Ради, треба подати час і місце Зборів та порядок нарад.

Перед скликанням перших Установчих Зборів це повідомлення до староства підписують два (або

три) члени основателі, що підписали статут. Крім того в тому повідомленні треба вказати особу (з поміж підписаних), що відповідає за лад на Зборах.

Це повідомлення слід вислати порученим листом (рецепіс схвати!) або передати до подавчого протоколу за посвідкою (рубрум). На відповідь староства чекати не треба, бо статутове товариство не просить о дозвіл на збори членів, а лише про це повідомляє.

Повідомлення про вибір членів Ради.

Закон вимагає, щоби статутове товариство своєчасно повідомило адміністраційну владу (староство) про склад Управи товариства та про її кожночасну зміну. Це повідомлення треба вислати до староства найпізніше до трьох днів по відбутих Загальних Зборах, на яких вибрано нових членів Ради.

Його можна написати так:

До
Староства

в _____

Союзу Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова
„Каменярів“ в _____
до рук голови _____

повідомляє про вибір
Управи тозариства.

Дня _____ р. відбулися Загальні Збори
Союзу Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова „Ка-
менярі“ в _____, на яких обрано Раду:

- 1) голова _____
- 2) містоголова _____
- 3) секретар _____
- 4) скарбник _____
- 5) бібліотекар _____

Всі члени Ради мешкають в громаді _____

Товариство міститься в домі ч. _____

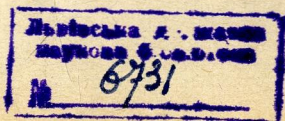
За Раду

Союзу Української Поступової Молоді
ім. М. Драгоманова „Каменярі“ _____

дня _____ р.

голова

секретар

Рада Союзу мусить бути діяльна!

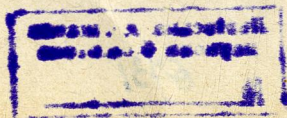
Зараз по Загальних Зборах вибрані члени Ради на першому своєму засіданні розділюють поміж себе обовязки голови, містоголови, секретаря, скарбника і бібліотекаря. Кожний член Ради повинен як найкраще виконувати прийняті на себе обовязки та дбати, щоби ціле товариство як найкраще розвивалося. Рухлива, діяльна Рада потрафить оживити працю товариства і зацікавити та притягнути до неї всіх своїх членів.

Для обміркування різних біжучих справ Союзу Рада збирається час до часу (раз в тиждні, або раз на два тиждні) на засідання, яке скликає голова або містоголова в порозумінні зі секретарем. Всі ухвали Ради записує писар до протоколу, який опісля відчитує на слідуючім найблищім засіданні Ради для перевірки, що з прийнятих постанов вже виконано, а що ще треба виконати.

Рада не тільки мусить про все знати, що діється в товаристві, але вона має кермувати працею Союзу і надавати їй напрям, згідний зі статутом та постановами Загальних Зборів і Головної Ради.

Щоби поширити діяльність Союзу та притягнути до праці загал членів, творить Рада при Союзі відповідні секції, приміром руханково-спортову для плекання спорту й руханки, хор, оркестру для плекання співу й музики, аматорський театральнийгурток, культурно-освітню секцію для піднесення освітнього рівня своїх членів і т. д.

Для скріплення товариського духа в товаристві Рада Союзу старається усіми способами організувати самопоміч членів, через піднесення загального і фахового знання уможливити й облекшити їм зарібкову працю, обороняти станові інтереси об'єднаної в Союзі селянської і робітничої молоді, оснóвувати й вести приюти, дешеві харчівні для членів, організувати

вакаційні оселі для міської робітничої та студіюючої молоді і т. д. Все те є залежне від того, яка є громада і яких членів об'єднує Місцевий Союз.

Рада має бути душею організації і керманичем усеї праці тозариства. Повинна стреміти до того, щоби не тільки члени Ради совісно працювали, але старатися так налагодити життя в Союзі, щоби кожний член міг зацікавитися якоюсь ділянкою праці товариства та виявити в ній свою діяльність.

Приєднування нових членів.

Рада і члени Союзу мають повести свою працю також в тому напрямі, щоби приєднати до організації як найбільше нових членів і прихильників. Перед прийняттям до Союзу кожний нововступаючий член повинен докладно обзайомитися з завданням нашої товариства і вступати до організації лише тоді, коли щиро погоджується з нашими основними думками. До Союзу Каменярів можна приймати лише чесних людей.

Звичайними членами Союзу можуть бути не лише молоді хлопці і дівчата, але також старші люде, що захочуть своїм досвідом і знанням спричинитися до розвитку нашої організації.

Рада Союзу повинна подбати також про приєднання до товариства членів-добродіїв. Ними можуть бути особи фізичні і правні (приміром кооператива, читальня, громадський уряд і т. п.), що зложать для Союзу одноразову жертву щонайменше 10 долярів, або предмет тої вартости.

Молоді Каменярі. В Галичині можуть належати до Союзу теж малі хлопці та дівчата. Рада Союзу постарається приєднати їх до товариства як звичайних членів. Але з огляду на різницю віку, фізичного й умового розвитку треба би тих молодих членів згуртувати в окремій секції Союзу під назвою „Молодих Каменярів“. Тою секцією Рада повинна

дуже пильно заопікуватися, доручаючи це завдання комусь зпоміж членів Ради, або зпоміж досвічених членів Союзу.

Програму праці з культурно-освітньої ділянки та руханково-спортової треба так укласти, щоби відповідав силам „Молодих Каменярів“ та був для них цікавий. Для цих молодих членів можна знизити членську вкладку на половину.

Треба пам'ятати, що належне виховання „Молодих Каменярів“, спричиниться до зміцнення і поширення цілого Союзу.

Фонди Союзу.

Для ведення культурно-освітньої і руханково-спортової діяльності та праці для самопомочі членів наш Союз потребує великих грошевих фондів. Кожний Союз (Повітовий і Місцевий) повинен мати свою книгозбірню, передплачувати свої часописи, вистаратися о свою домівку для сходин і праці товариства, роздобути необхідні приладдя для руханки і спорту. Для ведення плянкової праці у всіх наших організаціях мусимо спільними силами удержувати при Повітових Союзах та в Централі окремих постійних інструкторів для руханки і спорту та культурно-освітньої діяльності. Час до часу треба буде в Повітових Союзах та в Централі улаштовувати спеціальні інструкторські курси, в яких братимуть участь відпоручники поодиноких Місцевих Союзів.

Для хорів і орхестр при Союзах треба постаратися о закупно нот та музичних інструментів.

З того бачимо, як багато потрібно нам грошевих засобів, щоби як слід вести нашу працю. Це нас не повинно застрашувати. Ми об'єднуємо бідних людей, але при оживленій діяльності всіх членів наших Союзів, легко можемо роздобути потрібні фонди.

Звідкиж їх брати?

Членські вкладки є у нас невеликі, але

мусять їх платити в сі члени (хіба в дуже виїмкових случаях Головна Рада Союзу згодиться на зниження вкладок). Установчі Збори Союзу ухвалили на цей раз річну вкладку кожного члена в сумі 1 зол. Що кварталу (три місяці) Місцеві Союзи пересилають половину вплинувших вкладок до свого Повітового Союзу, а як такого ще нема, то просто до Головної Ради Союзу у Львові.

Повітові Союзи висилають що кварталу половину одержаних вкладок до Централі.

Інші доходи Союзів, Очевидно, самими вкладками не можна буде удержати нашої організації. Кожний Союз повинен старатися придбати фонди ще з інших джерел. Заможніші члени і прихильники Союзу повинні при відповідній нагоді жертвувати Союзові свої добровільні датки. Також культурно-освітні і господарські установи повинні час до часу прийти з фінансовою допомогою Каменярям. А вже найважливішим і найпевнішим джерелом доходів наших Союзів це прибутки з вистав, концертів, фестинів, забав, вечерниць, улаштовуваних членами нашого товариства. На це мають звернути Союзи особливу увагу!

Всіми своїми доходами (крім частини членських вкладок) розпоряджає Місцевий Союз сам. Однак в міру можливости повинні Місцеві Союзи передавати частину своїх прибутків до свого Повітового Союзу, а також до Головної Ради Союзу у Львові для уможливлення як найбільш корисної і доцільної діяльності цілої нашої організації.

Держімо лад і порядок!

Для переведення в життя усіх наших завдань мусить бути налаштований як найтісніший зв'язок і співпраця між Місцевими Союзами, а Повітовим Союзом (а як такого нема, то з Централєю), а також між Повітовими Союзами і Головною Радою Союзу у Львові

згідно з відповідними постановами нашого статуту. Рада кожного Повітового і Місцевого Союзу має повідомляти заздалегідь Головну Раду Союзу про скликання своїх Загальних Зборів, з кінцем року здавати письменні звіти про діяльність товариства та взагалі інформувати свою Централю про всі важніші події організації (руханкові пописи, концерти, вистави і тп.). Кожночасний склад Ради і Ревізійної Комісії має бути своєчасно поданий до відома Головної Ради.

Головна Рада веде у себе реєстр усіх членів. Кожний член навіть з найдалшого Місцевого Союзу мусить бути записаний в реєстрі Головної Ради у Львові. Для того потрібно, щоби що кварталу всі Місцеві Союзи пересилали до своїх Повітових Союзів (а як таких нема, то прямо до Централі) списки всіх тих своїх членів, які заплатили цілу річну вкладку (повну, чи знижену), разом з половиною суми вкладок. *).

А Повітові Союзи в свою чергу передають ті списки з належною сумою до Централі.

Кожний Союз повинен вести у себе що найменше такі книжки: 1) Книжку протоколів з засідань Ради і Загальних Зборів, список членів і їх вкладок, касову книжку і бібліотечну. Очевидно, з розвитком діяльності товариства поширяться також і його книговодство.

Господарка організації мусить бути ведена взірцево!

Менше слів — більше праці.

Члени нашого Союзу повинні тямити, що наша організація, крім щирих прихильників, має також чимало ворогів, що кривим оком дивляться на розви-

*) Коли член Союзу не може відразу зложити цілої річної вкладки, то сплачує її ратами в Місцевому Союзі, який пересилає його список з грішми, аж коли зложена ціла вкладка.

ток Каменярів і булиб раді, як би це товариство перестало існувати.

Рада Союзу і всі його члени мають у своїй діяльності держатися точно приписів статуту і в ніякому разі не допустити, щоби з вини членів влада розв'язала Товариство. Кожний член Союзу, а особливо Рада, повинна добре знати свій статут та всі пояснення до нього, а в сумнівних питаннях треба перше звернутися за інформаціями до своїх Повітових Союзів, або й до Головної Ради Союзу у Львові. Не треба нам зайвих, гучних слів і демонстрацій (бо це не є геройство), а лише скромної і витревалі праці, якою можемо доконати великих діл.

Однострої, відзнаки і прапори можна вживати лише за дозволом відповідних властей. Про такий дозвіл подбає Головна Рада і повідомить про це всіх своїх членів.

Коли члени відбувають руханкові вправи, то мусять пам'ятати, що не вільно їм йти через село (чи місто) у вистроєних рядах (чвірками, чи парами) без окремого дозволу. В тому випадку треба переходити звичайними гуртками (по „цивільному“), а щойно на місці вправ (на площі, чи пасовиску) можна ходити вистроєними рядами.

В ніякому разі не може наша організація брати участі в чисто політичних виступах, бо на це не дозволяє наш статут. Це можуть робити поодинокі члени не як члени Союзу Каменярів, а приватно, або як члени політичної партії.

Союзіві вільно брати участь у публичних культурно-освітніх святах і руханково-спортових пописах за окремим зіголошенням і дозволом властей.

Усі мусимо дорожити нашою організацією та боронити її існування, тримаючися клича: менше слів — більше змісту й творчої праці.

Культурно-освітня діяльність.

Ми хочем вчитись, просвічатись,
 Бо кривда є сестрою тьми!
 Для себе хочем працювати
 І стати люде між людьми!
 (І. Франко)

Ми хочемо стати інтелігентними.

— Як то? Хіба це можливе — питаєте? — Досі ми мали за інтелігентів лише тих людей, що покінчили середні, високі школи та мають урядові свідоцтва про відбуті науки. Інтелігента пізнати з далека по гарному панському убранні та виплечаних ніжненьких ручках. Хіба може бути інтелігентом робітник у засмальцьованій блузі, або селянин у свитці з мохолистими руками?“

Так. Може!

За інтелігента слід уважати таку людину, що здобула загальне знання про природу, про розвиток життя на землі, історію людської культури, що вміє правильно думати та розуміє усі ті основні природні явища, які досі людський розум успів збагнути й розгадати.

Не кожний той, що має свідоцтва про скінчення високих шкіл, мусить бути справжнім інтелігентом. З практики знаємо, що приміром два ковалі, що скінчили ту саму школу, не є однакові: оден добрий майстер, а другий партач. Так само є з інтелігентами. Оден учився так, аби лише дістати свідоцтва, а опісля добру посаду, а другий щиро переймався наукою, багато читав і передумував поза обов'язковою програмою школи. Перший з них звичайно крім своїх особистих вигод нічим не цікавиться, ні наукою, ні суспільними справами, не читає ні книжок, ні часописів. Є просто відсталою і неінтелігентною особою, тоді, коли другий і по скінченні шкіл постійно читає, слідить за поступом людської думки, цікавиться наукою, громадським життям й працює ще

і поза своїм урядом і урядовими годинами. І це є дійсний інтелігент.

Ще сама школа не дасть людині справжньої інтелігенції, як та людина тупа, або лінива, не працює сама над собою. Натомість з історії останніх часів знаємо багато інтелігентних людей серед робітництва й селянства, що не були ні в гімназіях, ані у високих школах, а здобули широке знання, інтелігенцію, через самоосвіту. Вільний час від щоденної тяжкої праці використовували для читання книжок з різних ділянок науки, вчилися і вдумувалися у різні питання і так дійшли до вершин людського знання. Звичайно ті люде, що пройшли тверду школу життя у тяжкій праці за хліб насущний і через самоосвіту піднесли себе до рівня інтелігента, є дуже цінними і корисними громадянами. Таких людей нам треба як найбільше!

Серед нашого селянства і робітництва мало є таких щасливців, що мають змогу ходити до школи і побирати там готову науку. Величезна маса позбавлена тої можливости.

Але ми, Каменярі, молоді і завзяті! Ми поширимо наш світогляд, наше знання через самоосвіту! Наш Союз служить нам не тільки для забави й розваги, але і для освіти. Ціла наша велика організація ставить собі за мету піднести культурний й освітний рівень усіх наших членів. Бо здаємо собі справу, що неосвіченим людям тепер неможливо жити.

Цю працю поведемо ми вперто й послідовно, аж доки не розібеємо скали темноти і не збудуємо нового шляху до світлого майбутнього нашого народу!

Що маємо робити?

Геть неграмотність! Якщо між членами Союзу Каменярів знайдуться люде, що ще не вміють ні читати, ні писати, то Рада товариства

мусить подбати, щоби до року від дня вступлення до організації ті неграмотні члени стали письменними: вміли добре писати і читати.

Для того Рада влаштовує у своїй домівці курс для неграмотних, який ведуть з її доручення добре підготовлені до того члени товариства.

Коли би так сталося, що неграмотний член сам не хоче вчитися, то Рада Союзу дістане повновласть від Головної Ради виключити по році такого впертого неграмотія.

Праця для самоосвіти. Кожний Союз Каменярів повинен передплачувати свій часопис, який видаватиме наше товариство, та по можливості також і всі ті інші газети, що прихильно ставляться до нашої організації. Крім того кожний Союз повинен мати свою власну книгозбірню (бібліотеку), до якої треба по мірі напливу фондів закупляти постійно цікаві книжки з різних галузей знання: природознавства, історії України, українського письменства, науки про народне господарство, кооперацію, науки про суспільство, капіталізм, соціалізм, про наших визначних людей: Тараса Шевченка, Михайла Драгоманова, Івана Франка, Михайла Павлика і т. п.

В першу чергу повинен кожний наш Союз передплатити книжочки з видавництва „Самоосвіта“ (у Львові, вул. Гродзіцких 2/II). Є це дуже цікаве видавництво, що поставило собі за ціль дати українським працюючим людям знання з усіх галузей наук. Вже третій рік випускає воно що місяця одну невеличку книжечку, зрозуміло і легко написану, в якій коротко зібрані усі важніші думки з даної науки.

Впродовж 4 літ думає це видавництво закінчити свою працю, давши нашим людям легкоприступне й неоціниме багатство загальнолюдського знання.

Річна передплата коштує всього 3 і пів золотого.

З науки цього „Народнього Університету“ повинні користати всі члени нашого Союзу!

Для ведення самоосвітньої праці треба улаштувати що тижня раз, або й більше, Товариські сходи ни. Рада Союзу виробить докладний плян самоосвітньої праці, якої ведення доручить одному з найбільш освічених членів товариства. На Товариських сходинах оден з присутніх читає, приміром, книжку „Самоосвіти“, а інші уважно слухають. По прочитанні якогось уступу, чи навіть цілої книжки, починається дискусія на прочитану тему, в часі якої присутні мають можливість зясувати собі неоднo цікаве питання. Так можна читати також і часописи.

Було би ще цікавіше, як би на кожні Товариські сходи ни оден з членів приготував свій реферат і виголосив його на сходинах. Той реферат повинен бути заповіджений що найменше тиждень наперед, щоби інші товариші й товаришки могли собі прочитати на ту тему відповідні книжки і бути підготованими до дискусії.

Взагалі треба так повести працю, щоби кожний член товариства не тільки слухав готових викладів, але й сам читав книжки й часописи, та по можності пробував підготувитися до власного реферату і його виголосити в товаристві.

Рада Союзу повинна вживати всіх зусиль, щоби викликати у членів товариства замилювання до освіти, до читання книжки і газети. Книжка й часопис мусять стати нерозлучним товаришем кожного члена Союзу. Тоді кожний Каменярь буде старатися з усіх сил передплачувати свою любиму газету та збогачуватиме свою власну книгозбірню все новими цікавими книжками.

Було би дуже доцільним час до часу влаштовувати різні курси для членів Союзу, як приміром кооперативні курси, курси домашнього господарства для дівчат (печення, варення, перерібки і консерву-

вання овочів, продуктів і т. п.), господарські курси іт.д.

Повітові Союзи Каменярів повинні кожного року влаштовувати у себе бодай кількадевні курси для руханки, спорту та освітньої праці, в яких мають взяти участь відпоручники всіх Місцевих Союзів. Такі курси спричиняться до скріплення й поширення діяльності Місцевих Союзів та узгіднення тої праці зі загальним пляном.

Кожний Союз повинен мати свій власний хор та старатися організувати також свою союзну оркестру. Перше треба буде подбати про відповідне вишколення свого дірігента та провідника оркестри (капельмайстра), а опісля складати потрібні фонди на закупно нот та музичних інструментів. При впертій і послідовній праці можна буде побороти й найбільші труднощі і довести до того, що Союз матиме свій хор і оркестру.

Взагалі Союзи повинні звернути пильну увагу на плекання україн. пісні і музики серед загалу членів.

Концерти і святочні академії. Кожного року Союз Каменярів улаштує кілька концертів, чи святочних академій для вшанування пам'яті наших визначних людей, приміром: Тараса Шевченка, Івана Франка, Михайла Драгоманова, Михайла Павлика, або для вшанування якоїсь річниці важніших подій з життя українського народу.

Програма такого свята може бути приміром така: 1) коротка, але цікава промова (приміром про життя і працю М. Драгоманова, якщо концерт присвячений його пам'яті), 2) кілька виступів хору (чи оркестри), 3) деклямації хлопців і дівчат.

Колиб Союз ще не мав хору, ані оркестри, то можна уладити святочні сходи́ни з відповідним рефератом, деклямаціями і промовою.

Аматорські вистави. При кожнім Союзі треба заснувати аматорський гурток, який даватиме в зимі бодай раз у місяць, а в літі наймен-

ше раз на три місяці прилюдні аматорські вистави. Песи для вистав треба вибирати цікаві, але такі, що вже їх грали, бо ставити зовсім нові пси староство може заборонити.

Фестини. В літній порі уладить Союз в своїй місцевості фестин, в якого програму ввійдуть приміром: виступ оркестри і хору, руханкові вправи хлопців і дівчат (також Молодих Каменярів), вежі, спортові змагання, символічні танці та різні забави.

Для кращого влаштування свята Союз уладить цей фестин на спілку з Союзами Каменярів зі сусідних сіл, або що найменше запросить їх на той день до себе в гості.

При улаштуванні всяких сходин для своїх членів Союз не потребує нікого повідомляти.

Про публичні вистави, концерти, святочні академії, фестини, в яких беруть участь також нечлени Товариства, треба повідомити староство окремим письмом, яке маєтсья внести найпізніше до 3-х днів перед цим прилюдним виступом. Найкраще булоби внести до староства подання про виставу, чи концерт на яких два тижні наперед, щоби в останній хвилі не прийшла заборона, а товариство не понесло непотрібних коштів.

Для прикладу подаємо взір подання в справі вистави, на яке не треба давати жадних стемплів.

До Староства

В.....

Місцевий Союз Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова „Каменярі“ в.....
до рук голови.....

повідомляє про аматорську виставу
дня.....

Дня..... р..... дає підписане товариство
аматорську виставу під назвою.....
(тут подати назву пєси, драми, чи комедії, кілька дій, та ім'я і прізвище автора). Ця річ була вже грана на сцені і дозволена
до прилюдних вистав рескриптом воввідства. ч.....

Дохід з вистави призначений на культурні цілі товариства.

В дня.....

За Раду

Місцевого Союзу Української Поступової Молоді ім. М. Драгоманова „Каменярі“.

Голова:

Секретар:

Подібно пишеться повідомлення також і в справі концерту. В повідомленні треба подати програму цього концерту, а не потрібно згадувати нічого про дозвіл воєвідства.

Так само повідомляється про прилюдний відчит, фестин і т. д.

Товариські забави. Наш Союз є товариством молоді, а молодь не може обійтися без забави. Рада Союзу повинна час до часу влаштовувати для своїх членів вечерниці та всякі забави з танцями і музикою. Забави мусять бути тверезі, без жадних алкоголевих напиктів.

Товариство вільно улаштовувати забаву також і для нечленів. В такому випадку треба про це повідомити староство.

Але було би найкраще, як би Союз улаштовував забави лише для своїх членів.

Про забаву, яка має відбутися вечером, чи вночі, а на якій мають бути присутні тільки самі члени товар., вистарчить повідомити лише самого вїйта.

Рада Союзу подбає також про прилади для гри прим. в доміно, шахи, щоби члени товариства могли сходитися та вправлятися у тій цікавій та корисній грі. Натомість за всяку ціну треба оминати гри в карти, які звичайно людей деморалізують.

Рада Союзу повинна так кермувати життям організації, щоби праця в товаристві була різноманітна; щоби поважна праця перепліталася з ріжними культурними розривками й забавами. Не можна вести в товаристві односторонньої діяльності, приміром: взятися за освітню роботу і більше світа поза тим

не бачити, або навпаки—знати лише забаву з танцями і більше нічого. В діяльності Союзу мусить бути задержана відповідна ріжноманітність.

Іспити Каменярів.

Щоби стати правдивим, культурним Каменярем, кожний член Союзу повинен працювати для своєї освіти та поступати вперед. Такий член повинен вивчити деякі книжки так, щоби докладно знав їх зміст. Для того, щоби була контроля науки та заохота до освіти, повинен кожний Каменяр зложити окремі іспити. Ці іспити мають зорганізувати Ради Повітових Союзів.

Перший іспит. В обсяг першого іспиту входить такий матеріал:

1) „Ми Каменярі“ (знати добре зміст книжки).

2) З Шевченка: короткий життєпис, Гамалія, Іван Підкова, Плач Ярославни, Невольник, Хустина, Мені тринадцятий минав, Розрита могила, Три шляхи, На Великдень, Як би ви знали, паничі; Сон (на панщині пшеницю жала), Заповіт.

3) З І. Франка. Короткий життєпис, Захар Беркут.

4) Історія України. (про старі часи до 1914р.—зі „Самоосвіти“).

5) „Культурна людина“ (видання „Самоосвіти“).

6) Грамотне писання і 4 рахункові ділання.

Другий іспит. 1) З Шевченка: Дорошенко, Сон (великий), До Оновяненька, Лічу в неволі, Заросли шляхи, Кавказ, Іван Гус, Катерина, Наймичка, До живих і мертвих, Царі, Саул.

2) З Драгоманова: Короткий життєпис, Про українських Козаків, Віра і громадські справи, „Михайло Драгоманів — ідеолог Нової України“ (написав М. Галущинський).

3) З Франка: Каменярі (вірш), Хлібороб, Наймит, Бориславські оповідання або *Voas constrictor*.

4) Михайло Павлик (життя і праця).

5) Історія України — найновіші часи (від 1914 р. — „Самоотвіта“).

Надобовязково: а) Всі інші книжки „Самоосвіти“, передовсім всесвітня історія.

б) 1 практична вмільсть: вміти хоч оден фах, (кравецтво, слюсарство, столярство, шевство і т.п.), молочарство книговодство, пасічництво, домашнє господарство, вишивкарство, господарський курс, ветеринарний курс і т. п.

Молоді Каменярі обовязані здати перший іспит до скінченого 16. року життя. Другий іспит мають здати до двох років по зложенні першого іспиту.

Кожний інший член Союзу (крім членів-добродіїв і почесних) повинен здати перший і другий іспит (нараз, чи зокрема) до трьох років від дня вступлення до товариства.

До зложення цих іспитів член Союзу є щойно початкуючим членом, бо він ще не виказався нічим, що він дійсно поглибив свою освіту. Член без іспиту буває отже завжди серед інших членів як той новик. Дійсним Каменярем стає щойно тоді, коли чогось навчився, себто по відбутих іспитах.

Зложення іспитів треба записати в реєстрі членів і на членській легітимації іспитованого члена.

Іспитова Комісія має право зачислити членові іспити також на підставі його свідоцтв про відбуття відповідних студій.

Руханково-спортова діяльність.

Сила без розуму шаліє,

Розум без сили мліє.

(Народна приповідка).

Рух конче потрібний для розвитку людини. Вже маленьке немовля в пеленках силкується разураз

рухати ногами й руками. Діти цілими днями бігають, стрибають, виконуючи безліч усяких рухів. Очевидно, роблять це несвідомо, без пляну, а побуджує їх до того сама природа.

Руханка—це вже рухи впорядковані, виконувані з означеним пляном, що мають на меті рівномірно напружувати і розвивати всі м'язи тіла, зміцнювати чинність легенів, серця і внутрішніх органів.

Руханкові вправи відбуваються звичайно у відповідних приміщеннях—гімнастичних салях (рухівнях), послуговуючись при тім різними помічними руханковими приладами (драбинами, козлами, жердками, линвами, поруччами і т. п.).

Спорт—по українськи змаг—це рух на свіжому повітрі. Спортівці—це змагуни, що стараються перемагати природні перешкоди, приміром: опір води (при плаванні), снігу (при санкуванні, їзді на лежачках), опір вітру, спеки, зима і т. д. Спортівці також змагаються одні з другими у швидкості, зручності, силі.

Хтось може сказати: — „Руханка й спорт це панська видумка. Певно, люде, що не працюють фізично, а постійно сидять за столиками, потребують руху, спорту, бо інакше зниділиби. Ми, селяне, робітники, маємо добрий спорт при нашій щоденній праці“.

На перший погляд здавалосяб, що справді так воно є, але вдійсности цей погляд є дуже помилковий.

Наука і довгий життєвий досвід показують, що селянинові і робітникові руханка так само потрібна, як і тим людям, що не займаються фізичною працею. Бо щоденний рух при фізичній праці є майже завжди односторонній і не може спричинитися до рівномірного розвою кожної частини тіла. Без руханки і спорту селянин і робітник, хоч і ма-

ють силу рук, є отяжілі, незвинні і не-
поворотні.

Руханка і спорт не тільки спричинюються до рівномірного й правильного виобразування тіла, але мають на меті вдержати та зміцнити здоров'я людини, призвичаїти тіло до гарної постави, виробити силу, певність рухів і звинність.

„В здоровому тілі — здорова душа“ — казали старинні Греки. І справді руханка, спорт, спортові гри і забави не лише підносять культуру тіла, але у великій мірі виховують цінні духові прикмети людини: розвивають рішучість, відвагу, витревалість, силу волі, замилювання до порядку, ладу, солідарности і товариськості, учать людину панувати на собою і своїми пристрастями.

Правильно вихований спортовець — це людина сильна тілом і духом.

Руханка і спорт віддавна займають визначне місце в житті культурних народів. Ступень розвитку й поширення спорту серед народніх мас є знаменним показником культури і життєвої сили даного народу.

Чим народ є культурніший, сильніший, тим більше в нього є поширений спорт. Ціла Англія, Швеція, Німеччина, а навіть мала Чехія покриті густою сіткою руханково-спортових товариств. А спортом займаються не тільки круги буржуазії, бюрократії та інтелігенції. В спортовому русі зачинають в останніх часах вибиватися на перше місце працюючі маси: робітництво і селянство, яке здає собі з того справу, що у тяжкому й великому змаганні за кращу долю працюючої класи можуть віднести побіду лише люде здорові, життєздатні, сильні тілом і духом.

Хто був, приміром, в Німеччині, чи в Чехії, той мусів бачити молодих, а навіть старших робітників, що по тяжкій праці у фабриці, копальні, ідуть до

своїх товариств і там займаються руханкою, спортом, в якому знаходять відпочинок і розраду. Те саме і на селах. Майже в кожному селі можна надібати руханкову салю, або спортовий майдан, де селянська молодь у вільних хвилях від праці бавиться. У різних спортових змаганнях беруть нині визначну участь також робітничі і селянські спортові організації.

В останніх часах почали ці організації улаштовувати також міжнародні спортові змагання. Так приміром одне таке змагання відбулося у 1931 році у Відні під назвою Робітничої Спортової Олімпіади, в якій взяли участь десятки тисяч спортсменів зпоміж робітничої і селянської молоді — мушчин і жінок. (В тому великому здвизі взяли участь також і Українці.)

Щоби український народ не оставався позаду других культурних народів, мусимо також ми, Каменярі, розвивати й плекати руханку і спорт по наших селах і містах. Мусимо довести до того, щоби в кожному українському селі і місті була спортова організація Каменярів.

Наші перші завдання.

В першу чергу Головна Рада Союзу і Повітові Союзи Каменярів мусять подбати про вишкіл інструкторів руханки і спорту. Так при Централі, як і при Повітових Союзах прийдеється улаштувати цілу низку різних руханково-спортових курсів.

Кожний Повітовий Союз мусить мати щонайменше одного добре вишколеного спортового інструктора-організатора, що займеться справою наладнання руханково-спортової діяльності у своєму повіті. До тої ділянки праці треба при кожному повітовім осередку притягнути, по можности, більше

хлопців і дівчат, що з часом мають стати добрими виконавцями, знавцями руханки і спорту. Тоді цю важну організаційну роботу можна буде рівномірно розложити на більший гурт людей. Повітовий інструктор-організатор, зможе тоді успішніше виконати плян своєї загально-організаційної спортової діяльності.

Дальша діяльність Повітових Союзів має піти в тому напрямі, щоби через періодичне улаштування відповідних курсів при повітових осередках вишколити бодай одного—двох інструкторів руханки і спорту зпоміж членів кожного Місцевого Союзу. Щойно тоді можна буде повести плянову працю для розбудови і масового поширення руханково-спортової діяльності в цілому краю.

Кожний Союз Каменярів повинен стреміти до того, щоби в місці свого осідку мати свою руханкову салью (рухівню), де можна було переводити руханкові вправи в зимі, та спортовий майдан для спортів і гри в літі. Це не є легка справа, але при спільних дружніх зусиллях загалу членів можна буде дійти до того. Де є гарна й простора театральна салья „Просвіти“, чи „Народнього Дому, там повинна Рада Союзу вистаратися о дозвіл Виділу того товариства, щоби члени Союзу могли вживати салью для руханки. З часом Союз купить собі, або й зробить своїми силами необхідні руханкові приладдя і таким чином труднощі з руханковою салею можуть бути усунені.

Там, де неможливо так зробити, Союз повинен повести свою працю в тому напрямі, щоби самому або на спілку з іншою дружньою організацією побудувати свій дім зі своєю власною руханковою салею.

Для ведення руханково-спортових вправ та забав на свіжому повітрі, повинен мати кожний Союз окрему площу, або так зв. спортовий майдан. Рада

Союзу звернеться до громадської ради, щоби по-зволила, або відступула для тої ціли Союзу відпо-відну площу на пасовиську, чи деінде. Якщо такої площі громада не має, або не хоче дати, то треба буде десь на приватнім полі знайти місце для спор-тового майдану.

Важніші руханково-спортові вправи та гри.

В цій книжочці не будемо описувати пооди-ноких руханкових вправ та забав, бо не маємо на це місця. Обмежимося лише короткою згадкою про це. Докладні відомости про ці справи можна знайти в поданій літературі при кінці книжки.

Руханка.

Підставою руханки є в п о р я д, себто ті вправи, що служать до впорядкування і переведення з місця на місце більшої кількості людей. Кожний член Со-юзу повинен добре вміти впоряд, знати як з незор-ганізованої товпи твориться ряд, двійки, чвірки, зна-ти звороти, правильний хід і т. д.

Пізніше з розвитком діяльності Союзів Каме-нярів треба буде завести й поширювати в наших спортових організаціях головніші системи руханки (шведської, німецької, Бука і др.)

М а с о в і в п р а в и. Це вправи вільноруч (хлопців і дівчат), вправи топірцями (хлопців) руш-никами (дівчат) і т. п., з якими повинні виступати Каменярі на різних святах і пописах. Добре вико-нані вправи роблять звичайно на глядачів дуже силь-не вражіння. Крім того мають вони велике вихову-юче значіння для молоді.

Н а р о д н і т а н ц і, як коломийка, аркан і др. а також танці символічні (що представляють якусь ідею — думку) повинні знайти відповідне місце в житті наших організацій, в забавах та в різних при-людних пописах.

Вежі (дзвіниці) можуть бути також Одними з дуже гарних точок руханково-спортових свят, академій і пописів.

Спортові гри мячем.

1) копаний мяч (грають лише мушчини). Ця спортова гра найбільше поширена у цілому світі.

2) Ручний мяч (можуть грати мушчини і жінки).

Ті обі гри провадять на окремим великим майдані. Правила обох ігор є до себе подібні, з тою ріжницею, що в першім випадку мяч копають ногами, а в другому випадку кидають мяч руками.

3) Кошиківка (Кошиковий мяч) є це цікава і досить легка гра, в якій одна дружина старається вкинути мяч (по означенім правилі гри) до коша другої дружини. (Можуть грати мушчини і жінки.

4) Відбиванка — це гра мячем, що вимагає дуже мало простору, є дуже проста, не перемучує серця і легенів, а гімнастикує ціле тіло. Надається для хлопців і дівчат, а також і для дорослих та старших людей.

5) Ситківка — це гра маленькими мячами, що їх відбивають не руками, а спеціальними ситцями (ракетами). Ця гра вимагає спеціально улажденного майдану. Уладження такого майдану досить багато коштує.

Інші спорти.

Водний спорт (літний). Сюди належить плавання, веслярство і парусництво.

Там, де є більшші ріки, чи стави, повинні наші Союзи якнайкраще використати цей здоровий спорт. Кожний Каменярь повинен вміти добре плавати (по можности грудьми і боком, горілиць і стоячи), вміти кермувати човном і веслувати. Де це можливо,

вартоб також навчитися кермувати човном з напнятим парусом.

Зимовий спорт — це їзда на санчатах, лещатах (по снігу) і совгах (на леді).

Особливо цікавою є їзда на лещатах, на яких їздять не лише самі спортсменці. Приміром, у Швеції на лещатах їздять селяне до міста на торг, чи в якій будь іншій справі.

(Лещата можна зробити — приміром з ясеневого дерева. Є це дощинки на 2 м. довгі, 10 см. широкі, спереду в гору закривлені).

Лещатарський спорт повинен найкраще розвинути у наших гористих околицях.

Легка атлетика (змагання). Сюди належать: біги (короткі, середні, довгі), скоки з місця, з розбігу, в гору, в даль, жердкою), мет кружком, списом, кулею).

Важка атлетика: дужання, піднос тягарів, перетяг ливою.

Бокс (змагання на кулаки).

Що повинен тямити спортсмен?

Руханка і спорт дуже корисно впливають на розвиток і зміцнення тіла та духа. Але можуть також і шкодити людині. Буває це тоді, коли початкуючі спортсменці без підготовки і відповідного гарту відразу хочуть досягти великих успіхів. Не вільно переступати межу, бо це шкодить серцеві, легеням і м'язам. До руханки і спорту треба вправлятися по-мало через постійний і послідовний тренінг (вишколення). Тоді легко, без шкоди для здоров'я, можна дійти до гарних успіхів у руханці і спорті.

Засади поступового Українця і Українки.

1. Нехай буде твоїм ідеалом свобода, рівність і товариські відносини між людьми та рівноправність між народами.

2. Памятай, що Україна — це український трудовий люд, а добро України розумій як добро українського працюючого народу.

3. Обороняй все і всюди право працюючих і покривджених.

4. Не скупі ніякої жертви і труду для добра трудового народу України. Працюй у всіх суспільних організаціях освітньо-культурних, кооперативних, професійних і вінших. Памятай, що лиш з них виросте сила твого народу.

5. Не кривди других, не горди біднішим і слабшим від себе та поможи їм в міру твоїх сил.

6. Пізнавай свої хиби і свого народу та старайся їх негайно направити.

7. Не ховай правди перед другими, памятаючи, що „неправда — не просвіта“.

8. Будь чесний зі собою і з другими; памятай, що „до чистої справи треба чистих рук“. Бережи громадське добро більше, як своє власне!

9. Не соромся ніякої праці, бо лиш працюю стоїть світ; прийде час, коли тільки працюючим людям буде шана.

10. Користай з кожної нагоди, щоби чогось нового навчитися. Працюй невпинно над собою, над поширенням своїх знань через самоосвіту.

11. Виробляй у собі сильну волю, завзятість і витривалість та непохитний характер; не будь тим, що гнеться, куди вітер повіє.

12. Будь завжди веселим і бадьорим. Не падай ізза якоїсь перешкоди в зневіру.

13. Не пий алькоголю, не кури тютюну, не грай у карти!

14. Шануй добрих людей, але не понижуй себе і борони свою гідність.

З руханково-спортової літератури:

	Ціна
1) Петро Франко: Підручник шведської руханки	4.—
2) Тарас Франко: Історія й теорія руханки.	1·25
3) І. Боберський: Рухові забави і гри.	—·70
4) Копаний мяч	—·70
5) Ситківка	1·25
6) О. Верхола: Копаний мяч.	1·25
7) Ст. Гайдучок: Відбиванка.	—·80
8) І. Мриц: Наука їзди на лещатах	1.—
9) Е.Жарський: Основи спортивного тренінгу	—·30
10) Короткі - середні - довгі біги.	—·50
11) Стусан кулею	—·20
12) Василь Кархут „Л. Ч“.: Перша проба пластуна.	1.—
13) Друга і третя проба пластуна.	2.—
14) Український впоряд	—·70

Замовляти можна в книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20.

120 (1987)

6731

Які книжки повинні купу
в книгарні „Рідної Шко-
бул. Сикстуська ч. 27. ?

	Ціна
1. Іван Франко: Бориславські оповідання (На роботі, Ріпник, Яць Зелепуга, Задля празника, Вівчар)	1.80
2. — Галицькі образки	— 90
3. — Захар Беркут	— 90
4. — З вершин і низин	— 90
5. М. Лозинський: Іван Франко (життя і творчість)	1.—
6. В. Дорошенко: Іван Франко (видання „Громади“)	— 30
7. Тарас Шевченко: Кобзар (з поясненнями д-ра Сімозича)	9.—
8. Тарас Шевченко і його життя (Видання Укр. Педагогічного Товариства)	— 35
9. Тарас Шевченко (В роковини смерті; вид. 1921.)	— 20
10. М. Драгоманів: Про українських коза- ків, Татар та Турків	— 60
11. „ Віра і громадські справи	— 30
12. „ Чудацькі думки	1.90
13. М. Галущинський: Михайло Драгоманів — ідеолог Нової України.	— 20
14. Ю. Охримович: Розвиток української на- ціональної думки	1.60
15. М. Лозинський: Михайло Павлик	— 40
16. Іван Крип'якевич: Історія України для народу	1.80
17. М. Павлик: Мих. Драгоманів і його роля в розвою України	1.40
18. М. Драгоманів: Рай і постул.	— —

Замовлення слати просто на вище подану
адресу книгарні!

МИ КАМЕНЯРИ

ПОРАДНИК

для
СОЮЗІВ УКР. ПОСТУПОВОЇ МОЛОДІ
ІМ. М. ДРАГОМАНОВА
„КАМЕНЯРИ“

НАПИСАВ
І. ВАСИЛЕВИЧ

ЦІНА 40 СОТ.

Л Ь В І В 1 9 3 2.

НАКЛАДОМ Д-РА К. КОБЕРСЬКОГО